

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Ígyes szám ára 4 fillér.

MEJELNIK BETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közeletár (városnép-
földszint 7. sz. íze küldendő
a kéziratok.

KIADÓVIVATAL:
Városi könyvnyomda-vál-
lalat irodája. Ide küldendő
az előfizetési díjak és híre-
térsek.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

A 12-ik órában.

Írta: **Fodor György,** Szatmár város levéltárnoka.

Az 1870-es évekig Magyarországon mind a közigazgatást, mind a törvénykezést, illetve igazságszolgáltatást a vármegyék és a szabad királyi városok látták el, szinte szoros kapcsolatban.

Nagy mező ez mindegyik.

Hosszas tapasztalás után végre belátták az ország ügyeit intéző faktorok, hogy nem jól van ez így. Mert az ország ügyeit ilyen keverékes módon nem lehet olyan eredménnyel vezetni, kifejezni olyaténképen, mint azt az ország közérdekei megkívánhatják és meg is kívánják.

Ez a meggyőződés teremtette meg az 1870. évi XLII. törvénycikket, ami a közigazgatást — mint önkormányzatot — elválasztván a törvénykezéstől, teljesen önállósította.

Ez a törvény 1872. év elején lett életbe léptetve.

Ugyanezen évben lépett életbe az új törvénykezési — kir. törvényszékek és kir. járásbíróságok felállításával, melyeket az állam átvett a maga terhére.

Ez utóbbi minket ezuttal nem érdekelvén, rá vonatkozólag több mondanivalónk nincs, hanem csakis a közigazgatás ügyével foglalkozunk.

Az 1870. évi XLII. t.-c. nagyfontosságú jogokat adott a vármegyéknek és a törvényhatósági joggal felruházott városoknak és hatóságoknak. De nagy terheket is rótt rájuk. Mert nemcsak azt mondta ki, hogy az önkormányzat és közigazgatás költségei fedezetéről gondoskodjanak; hanem azt is, hogy az állam közigazgatást közvetítsék. Szóval ez azt tette, hogy tartsák fenn magukat s e mellett szolgálják az államot is a saját pénzükhöz.

Ki ne látná be, hogy ez nem felelt meg az osztó igazságnak akkor, amikor a törvényhozás az adott jogokért ilyen magas árt szabott meg, ami a „do ut des” elvét nagyon különös szintben tüntette fel! De hát ez akkor olyan kicsiségnek, olyan jelentéktelennek tűnt fel, hogy az emberek szinte alig, vagy talán nem is vették észre. Az emberek lelkét egy nagy vívmány, az alkotmány visszaállításának magasatos eszméje töltötte be. Szívesen vállalták a terheket, csak hogy élvezhessék az alkotmány boldogító örömeit. Kicsiségeknek látszó dolgokon nem volt kedve fennakadni senkinek.

De a nagy mester: az idő lassanként megtanította az embereket, hogy nem egészen jól van

ez így. Mert az adott jogok nem egészen állanak arányban a viselendő terhekkel. De csak e belátásnál maradtak s inkább túrték a visszasságot, mintsem hogy zavart idézzenek elő a nagy horderejű ügyben.

De „nincsen olyan hosszú, aminek vége ne legyen”, mint a közpéldaszó tartja. A pusztá belátás teréről kezdtek lassanként kilépni, hogy ezt a visszasságot megszüntessék. Ennek lett az a következménye, hogy az állam segítségére sietett a vármegyéknek s a tett szolgálatokból anyagi támogatásban részesítette; amennyiben a vármegyei tisztviselők fizetésének rendezését bizonyos hányadban magára vette át és azt teljesíti is.

Ezzel tehát a közigazgatásnak egy része ha nem mindent is, de mindenesetre nagyon sokat nyert, — mert anyagi gondjain nagyban lett segítve.

De kérдем: a közigazgatás másik nagy faktorával — a törvényhatósági joggal felruházott városokkal mi történt ez ügyben idáig? Semmi, épen semmi. A jogokat élvezik; a terheket viselik, amint eddig élvezték és viselték. A teherviselés anyagi honorálásáról eddig még legkevésbé sem intézkedett az állam, a törvényhozás, pedig ezek is éppen úgy rá vannak utalva az anyagi támogatásra a nagy teherviselés mellett, mint a vármegyék. Tisztviselőiket nem képesek úgy díjazni, mint a rohamosan fejlődő viszonyok, a túrhetetlen drágaság megkövetelnék, ami miatt mindenfelé csak panasz, nagy panasz és megint csak panasz tölti be a levegőt.

Tehát nagyon eljött az ideje, hogy végre valahára ezekre is kellő gondot fordítson az állam, a törvényhozás. Ezt nemcsak a méltányosság, de a jog, a törvény, az igazság is feltétlenül megköveteli. Mert hiszen a közíg. törvényhatósági városok épen úgy szolgálják az államot, mint a vármegyék. Tehát az egyenlő kedvezményeket méltán megérdemlik. Mert „quod uni justum, esiam alter aequum!” És míg ezt meg nem nyerik, jogosan mondhatják oda az államnak szemébe: nagyon igazságtalan vagy velünk szemben, hogy mostoháidul kezelsz bennünket! Ideje volna, hogy ránk is tekintés és a neked és az alkotmányunk tett hűséges szolgálatainkért minket is fogadj be védő szárnyaid alá és add meg azt, amit feltétlenül megérdemlünk. Ne engedj meg, hogy továbbra is a „mostoha szüle”-ség vadjával illethessünk. Mert hiszen nemcsak egyéni életünk

fenntartásáért: de a te boldogságodért, a te felvirágzásodért is lelkesülten buzgólkodunk és teszünk meg minden lehetőt. Viszontszolgáltatásul ha nem adhatnál is többet a jelen körülmények között, rendezd legalább tisztviselőink fizetését úgy, mint a vármegyeieket, sőt úgy, miként az államiakét rendezted; mert ehhez nem kevésbé van érdemleges jogunk, mint amazoknak.

Merjük különben remélni, sőt talán hinni is, hogyha ma nem, de legalább holnap el fog következni az az idő, amikor hálás köszönetünkkel róhatjuk le a kedvező intézkedését.

Ezt a reményt, ezt a hitet a polgármesterek által megindított nagyszabású mozgalomtól várjuk.

Adja Isten, hogy edés reményünkben, felkellett hitünkben ne csalódjunk!...

A gazdasági bizottság ülése.

A gazdasági bizottság f. hó 4-én ülést tartott Király Gyula gazdasági tanácsos elnöklésével. A bizottság a következőket végezte:

Először a tüzelőfa ügye került beható tárgyalás alá. Török erdőmester ismertette a város és Horváth fakereskedő között fennálló szerződést és javaslatba hozta, hogy a szerződés megváltoztatásával emeljék fel a faárakat s Horváthnak is a felemelt árakon adják viszontelárúsításra a városi hasáb tüzelőfát.

Majd kifejtette az erdőmester, hogy Debreczen közönségének évente 90—100 ezer öl tűzifára van szüksége, a város pedig mindössze 50 ezer öl fát képes évente előállítani. Ez az oka annak, hogy a fát nem adhatja a város olcsóbban, mint a fakereskedők, mert akkor azok, a legtöbb esetben kiváltságos emberek, akik egyébként is jobb módban vannak, a városi olcsó fából kaphatnának, a szegényebb sorsuak pedig ki volnának szolgáltatva a fakereskedők nyeresí vágyának.

A bizottság magáévá tette az erdőmester véleményét és a hasábos tűzifa árát ölenként 32 koronára javasolta felemelni.

Majd a város fájával való üzérkedés megakadályozására tett indítványt Király Gyula tanácsnok. Tudvalevő ugyanis, hogy a fakereskedők megveszik a város fáját és 2 ölből néha 3 ölet is kirkavá, őriási haszonnal adják el az így megfogyasztott öl fát a rájuk szoruló közönségnek. Nem tud ugyan e visszaélések ellen hathatós orvosságot, de megkeresni óhajlja a közgyűlést, hogy utasítsa a tanácsot arra, hogy bármily módon torolja meg, esetleg kihágásnak minősítse az ilyen üzérkedést.

A bizottság magáévá tette ezen indítványt, ellenben mellőzte az erdőmester azon proposícióját, hogy a tanácsnak szabad kezét adjanak a faárak önkéntes emelésére vagy leszállítására.

Ezután a Halápon levő Egybokorhegy nevű, mintegy 40 holdnyi kaszálóterület ügyét vették tárgyalás alá, még pedig Tuloki Ferenc és társainak írásbeli beadványa kapcsán. Az Egybokorhegy ugyanis mintegy 40 hold, a megművelésre teljesen alkalmatlan, rossz termőfőldből áll.

Tuloki Ferenc és társai arra kérik a várost, hogy e területet adják el nekik örök áron, hogy ők e helyen szőlőtelepítvényeket létesítsenek.

A bizottság helyénvalónak tartja az Egybokorhegy értékesítését, annál is inkább, mert e földterület éppen rossz minősége folytán a halápi földek bérletéhez mintegy ráadásul lett adva s így nem is jövedelmezett.

A területet azonban nem hajlandók szerződéssel eladni, hanem azt a javaslatot terjesztik a közgyűlés elé, hogy az Egybokorhegyet nyilvános árverésen 2 holdas parcellákban, parcellánként 1200 korona kikiáltási árban a legtöbbet ígérőnek adják el.

A következő tárgy a debreczeni urkocsis egylet azon kérelmének megvitatása volt, melyben az urkocsisok az eddigi évről-évre megadott 500 korona segély helyett állandóan évi 1000 korona segélyt kérnek a várostól.

Jóllehet a bizottság egy része azon véleményen volt, hogy az urkocsis-egylet is tesz annyit a lötenyészítés, Debreczen idegenforgalma és a sportügy érdekében, mint a lovaregylet, mégis a kérelem megtagadását hozták javaslatba azzal, hogy az urkocsis-egylet évről-évre csak 500 korona segélyben részesüljön.

Majd a hortobágyi legelőbérhátralék ügyét intézték el. 1876—1905. évig még mintegy 6000 korona legelőbérrel vannak hátralékban egyesek s mivel a bizottság meggyőződött arról, hogy ezek a hátralékok teljesen behajthatatlanok, javaslatba hozza a legelőbér-hátralékok teljes törlesztését. Csupán az 1906. évről való hátralékokat javasolja behajtatni.

A következő pont a városi erdész-személyzet két kérvényének letárgyalása volt. A kérvényekben az erdészek arra kérik a közgyűlést, hogy határozzák meg precíze az elhasználható tűzifa mennyiségét és az erdészeti személyzet állattartási jogát.

E kérvények folytán a bizottság a következő javaslatokat terjeszti a közgyűlés elé:

Bizassék meg az erdőmester azzal, hogy a tisztek és örök részére a szükséges tüzelőfa mennyiségét és minőségét meghatározza s hogy a szállítást az erdészek önkölségükön végezzék. Javasolja továbbá a bizottság, hogy az erdész-személyzet minden egyes tagja két-két lovat, az erdőmester hat tehenet és borjut, 4 sertést, 4 kocát és malacot; az erdésztisztek 4 tehenet, 4 kocát, az erdőörök pedig két kocát és két tehenet tarthassanak s hogy a nyiradékokon szabadon kaszálhassanak.

Egyben javasolja a bizottság, hogy az erdőörök a magángazdálkodástól, folytassák azt akár a saját, akár mások neve alatt, tiltassanak el.

Végül javasolják meg, hogy a vákáncs-kaszálokát ezután nyilvánosan a városházon bocsássák árverés alá s hogy a legelőadókiivetés joga ezután a gazdasági bizottságot illesse meg.

Több apróbb folyó ügy elintézése után az ülés fel is orákor véget ért.

A jog- és pénzügyi-bizottság ülése.

A jog- és pénzügyi bizottság a héten ülést tartott *Király* Gyula tanácsnok elnökletével. A bizottság a következő javaslatokat terjeszti a közgyűlés elé.

1. A *Szegényügyi-bizottság* véleménye alapján a szegényházi szegények ellátási díját 80 fillérről 1 koronára javasolja emelni, tekintettel a drágaságra.

2. *Somogy- és Szalmár vármegye* bizalmat szavaztak a kormánynak és ezen határozatokat pártolás végett városunknak is megküldték. A bizottság azt javasolja, hogy az átiratot vegye a közgyűlés tudomásul.

3. *Nagyvárad* a szesztermelés megszorítását kéri. A bizottság *Magoss György* dr. tiszti főügyész véleménye után a kérdés felett napirendre térést javasol.

4. A *lüzollók drágasági* pótlékot kértek. A bizottság fizetésük 10%-át javasolja drágasági pótlék címen megadni. A tüzóllók nyugdíj jogosultság iránt beadott kérvényét a bizottság csak akkor tárgyalja, ha azt a testület a parancsnokság útján terjeszti be.

5. A *gyáriparosok országos szövetsége* arra kéri a várost, hogy állapítan meg azon kedvezményeket, melyeket új gyári és ipari vállalatoknak ad a jövőben. *Magoss György* dr. tiszti főügyész javaslatára a bizottság kimondja, hogy minden gyári és ipari vállalatnak ad kedvezményt, ezt azonban csak esetről-esetre állapítja meg.

6. Az *Általános Takarékpénztár* új zálogház felállítására kér engedélyt. Csakis arany-ezüst, drágakövekre és értékpapirokra adna kölcsönt, még pedig az értékpapirokra 8, az ékszerekre 15 százalékat venne kamat fejében. A bizottság az engedély megadását javasolja.

7. Az *Első Magyar Általános Biztosító Társaság* ajánlatot tett a városnak, hogy biztosítsa értékeit betörés ellen. A bizottság az ajánlat melőzését javasolja, mert a pénztárak eléggé jól vannak őrizve.

8. *Török Gábor* erdőmester azt kéri, hogy mivel a savós-güti erdészi állás beszüntetése óta ő vezeti ezen erdőrészt kezelését, ezen munkálatáért jutalmazza őt a közgyűlés. A bizottság az erdőmesternek évenként 400 koronát javasol kiutalni.

Ezzel az ülést véget ér.

1907. évi III. törvénycikk

a hazai ipar fejlesztéséről.

(Szentelést nyert 1907. évi január hó 9-án. Kihirdetett az Országos Törvénytárban 1907. január hó 12-én.)
(Folytatás.)

65. §.

Az engedélyezett államsegély kiutalásáért az illető vállalat az esedékesség idején mindenkor külön tartozik folyamodni.

A kiutalást helyszíni vizsgálat előzi meg annak megállapítása végett, hogy a vállalat a kikötött feltételeknek eleget tett-e.

66. §.

A kikötött feltételek bármelyikének nem teljesítése esetén a kereskedelemügyi m. kir. miniszter az engedélyezett államsegélyt részben vagy egészben megvonhatja. Annak megállapítására, hogy a vállalat teljesítette-e a kikötött feltételeket, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter egyoldalulag határoz.

67. §.

A törvény 9. §-a szerint az iparfejlesztés céljaira rendelkezésre bocsátott fedezet terhére a házi és kisipar is megfelelően támogatandó.

A házi ipari vállalatok támogatása körül követendő eljárásra a jelen utasítás 62., 63., 64., 65. és 66. §-ai mérvadóak.

A kisipari vállalatok államsegélyért (gépségélyért) a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez tartoznak folyamodni.

A folyamodvány mindenkor a vállalat székhelyére illetékes kerületi kereskedelmi és iparkamarához nyújtandó, amely azt véleményes jelentés kíséretében terjeszti fel a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez.

A kamara jelentésében megállapítandó, hogy mely iparcikkeket készít a folyamodó, körülbelül mily értéket képvisel évi termelése, használ-e gépeket és ha igen, milyeneket, hány egéedet és inast foglalkoztat, személyileg és vagyoniilag megbízható-e és a segélyezés folytán előálló többlettermelés értékesítésére képes-e.

A jelentésben felemlítendő, hogy folyamodó lakóhelyén hány szakmabeli iparos van, hány egéedet és inast foglalkoztatnak ezek egyenkint, ezek közül részesült-e már valamelyik segélyben és ha igen, mikor és végül az is, hogy folyamodó támogatása nem sérti-e a helyi és környéken lakó szakmabeli iparosoknak jogos érdekeit.

68. §.

Horvát-Szlavonországi ipartelepek segélyben való részesítésére vonatkozó kérvények a horvát-szlavon-dalmát bán útján is előterjeszthetők a kereskedelmi m. kir. miniszterhez.

VII. FEJEZET.

A kisajátítási jog engedélyezéséről.

69. §.

A törvény 8. §-ában említett kisajátítást igénylő létesítmények terveinek elkészítéséhez szükséges előmunkálati engedélyt — az illető vállalat kérelmére — a kereskedelemügyi m. kir. miniszter, Horvát-Szlavonországnak nézve pedig a horvát-szlavon-dalmát bán adja meg. Az erre vonatkozólag előterjesztendő folyamodványhoz helyrajzi vázlat, továbbá helyhatósági bizonyítvány melléklendő, amely azon területek megmivelési módjára, céljaira, rendeltetésére nézve, amelyekre az előmunkálati engedély kéretik, kimerítő tájékozást tartalmaz.

A kisajátítási jog engedélyezéséért az engedélyezést kérő vállalat általában a kereskedelem-

ügy m. kir. miniszterhez tartozik folyamodni, aki a kisajátítási jog megadása vagy niegtagadása fölött határoz.

Ha az 1885. XXIII. t.-c. alapján hatóságilag engedélyezett vízművek létesítéséhez szükséges területek igénybevételéről van szó, a kisajátítási jogot a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a m. kir. földmivésügyi miniszter hozzájárulásával engedélyezi.

Ha horvát-szlavonországi ingatlan forog szóban, a döntés a horvát-szlavon-dalmát bánt illeti, akihez ez esetben a folyamodvány intézendő.

Az erre vonatkozó folyamodványhoz szintén esatolando az előbbi pontban említett követelményeknek megfelelő hatósági bizonyítvány.

Ha az ügy gyorsabb lebonyolítása végett a kisajátítási jog engedélyezésével egyidejűleg a kisajátítási eljárás megindításának elrendelése is kérelmeztek, a folyamodványhoz az 1881. XLI. t.-cikk 31. §-ában meghatározott követelményeknek megfelelő tervrajz és összeírás is melléklendő két példányban.

70. §.

Oly állami, törvényhatósági vagy községi (városi) vagyont képező ingatlanok, melyek megművelés alatt nem állanak ugyan, de az 1895. XXXIX. t.-cikk 12. §-a, illetve az ezen t.-cikk 14. §-ához tartozó 19. melléklet alapján mint katonai gyakorlóterek használatnak és a szállás mellékszükségleteit képezik, paragon heverő ingatlanok közé nem sorolhatók.

VIII. FEJEZET.

A törvényhatóságok és községek által nyújtható kedvezményekről és segélyről.

71. §.

1. A törvény 12. §-a értelmében a törvény alá eső gyárak és ipartelepek, valamint munkaházak létesítését vagy kibővítését a törvényhatóságok és községek is elősegíthetik pénzbeli és egyéb támogatás nyújtása által.

A jelen törvény alá eső gyárakat és ipartelepeket továbbá a törvényhatóságok és községek felmenthetik az 1890. évi I. t.-cikk 1. §-ának 3. pontjában, illetőleg 29. és 36. §-aiban foglalt azon kötelezettség alól, hogy a vasuti és hajóállomások a legközelebbi közúttal vagy községgel összekötő utak, valamint a községi közlekedő utak építési, kezelési és fentartási költségeihez hozzájárulni tartoznak, valamint felmenthetik az 1890. évi I. t.-cikk 81. §-a értelmében engedélyezett vákok alól is.

Amennyiben az említett utak építési, kezelési és fentartási költségeihez való hozzájárulás kötelezettsége alól való mentesség kedvezményét valamely község vagy községek illetve törvényhatóság az említett iparvállalatok valamelyikének megadná, a vállalatot esetleg addig e részben terhelő kötelezettség teljesítése magára a kedvezményt megadó községre vagy községekre, illetőleg törvényhatóságra hárul.

2. Az újonnan létesítendő vagy lényegesen kibővülő gyárak és ipartelepek, habár nem esnek is ezen törvény rendelkezései alá, amennyiben felállításukat vagy kibővítésüket közgazdasági érdekek teszik kívánatosná, a törvényhatóságok, illetőleg községek (városok) által felmenthetők a törvényhatósági és községi adó, illetőleg a község (város) által szedett vámdíjak és egyéb helyi szolgáltatmányok alól.

A törvényhatóságok és községek kedvezmények vagy segély megadására vonatkozó határozatainak mindenkor kikötéseket kell tartalmazniok az általuk kedvezményekben részesített vállalat által telek, épület és berendezésekbe befektetendő tőke nagyságára és az alkalmazandó munkások számára vonatkozólag.

A törvényhatóságok és községek (városok) részére a törvény 12. §-ában a segélyezésre és támogatásra adott ez a felhatalmazás azonban fogyasztási adókra nem terjed ki, minélfogva a törvényhatósági és községi fogyasztási adók és fogyasztási adó természetű egyéb szolgáltatások fizetése alól semminemű gyárak és ipartelepek fel nem menthetőek.

A községi (r. t. városi) képviselőtestület által a kedvezmények megadására vonatkozólag hozott határozatot a felelbeszési határidő letelte után a vármegyei törvényhatósághoz kell felterjeszteni.

A vármegyei törvényhatósági bizottság határozata, amennyiben a képviselőtestületnek felelbeszéssel meg nem támadott határozatát változatlanul jóváhagyta, azonnal, — más esetekben pedig a felelbeszési határidő lejártakor a belügyminiszterhez felterjesztendő.

A törvényhatóságok által a kedvezmények megadására vonatkozólag hozott elsőfoku határozatot a felelbeszési határidő letelte után a belügyminiszterhez kell felterjeszteni.

A kedvezmények megadására vonatkozó képviselőtestületi, illetőleg törvényhatósági határozat csak a belügyminiszternek, a kereskedelemügyi és pénzügyi miniszterrel egyetértő megerősítése, illetőleg jóváhagyása után hajtható végre.

Horvát-Szlavonországotban az erre vonatkozó határozatok a horvát-szlavon-dalmát bánhoz terjesztendők fel. Ezen határozatokhoz a horvát-szlavon-dalmát bán jóváhagyása szükséges; aki ezek tekintetében a kereskedelemügyi m. kir. miniszterrel egyetértőleg jár el.

Törvényhatóságok, városok és községek felmentést megtagadó határozatai ellen felelbeszések nincs helye.

IX. FEJEZET.

Átmeneti intézkedések.

72. §.

A törvény 17. §-a hatályon kívül helyezi az 1899. évi XLIX. t.-cikket, 4. §-a pedig az iránt foglal magában intézkedést, hogy a fentidézett t.-cikk alapján adott, vagy előzetesen biztosított kedvezmények érintetlenül maradnak.

Az új törvény ezen rendelkezései magok után vonják, hogy az új törvényre való átmenet idő-

szakának felmerülhetõ különféle viszonyok rendeztesen, amirre nézve az alábbi eljárás szabályokat állapít meg.

Az elõzõ törvény alapján engedélyezett azok a kedvezmények, amelyeknek hatálya áttérjed a jelen törvény érvényének idõtartamára, az elõzõ törvény rendelkezéseinek megfelelõen bírálandók el.

Azok az ipartelepek, amelyek még az 1899. XLIX. t.-cikk hatályának ideje alatt helyeztetek üzembe, ha egyébként is az ezen törvényben biztosított kedvezményekre igényyel bírnak, tartoznak ez iránti folyamodványukat az 1907. év végéig az illetékes miniszternél benyújtani, mert ellenkezõ esetben a kedvezményekre való igényüket elvesztik. Az 1907. évi december 31-ike után beadott ilyenmû folyamodványok visszautasítottak.

Azon ipartelepek kérvényei, amelyek az 1907. évi január hó elseje elõtt terjesztettek elõ és a jelen törvény hatálybaléptekor még tárgyalás alatt állanak, az 1899. évi XLIX. törvény cikk határozmányai alapján bíráltatnak el.

Azon ipartelepekre, amelyek részére az állami kedvezmények az 1899. XLIX. t.-cikk hatálya alatt elõzetesen biztosítottak, de amelyek üzembe helyezése már az 1907. január 1-je utáni idõre esik, a jelen törvény és végrehajtási utasítás rendelkezései alkalmazandók.

Budapesten, 1907. évi július hó 6-án.

Kossuth s. k.

kereskedelmi m. kir. miniszter.

MÁSODIK RÉSZ.

A közszállításokról.

I. FEJEZET.

A közszállítások köre.

1. §.

A törvény 13. §. elsõ és harmadik bekezdése értelmében:

„Az állam, törvényhatóságok, községek, az ezek által fentartott vagy segélyezett intézetek és intézmények, valamint a közforgalomra berendezett hazai közlekedési vállalatok ipari szükségletei és munkálatai rendszerint a magyar szent korona országainak ipara révén fedezendõk“.

„A kereskedelmiügyi miniszter a saját fõhatósága alatt hatóságoknak, hivataloknak, intézeteknek, intézményeknek és vállalatoknak, más miniszter pedig a hatósága alá tartozó hatóságoknak, hivataloknak, intézeteknek és intézményeknek a kereskedelmiügyi miniszter hozzájárulásával egyes indokolt esetekben felmentést adhat“.

2. §.

Ipari szükségletek alatt értendõk a mezõgazdasági és erdészeti nyers- és földtermények és az állatok kivételével az összes szükségleti cikkek szállítása, ideértve a bányatermékeket is. Hogy mezõgazdasági és erdészeti nyers terménynek mi

tekintendõ, azt kétség esetén a földmivelésügyi miniszter a kereskedelmiügyi miniszterrel egyetértve állapítja meg.

Az ipari munkálatok közé a különféle építkezések s a velük kapcsolatos szállítások és munkálatok, valamint iparosok által végzendõ minden munkálat sorozandó.

Nem tartoznak az ipari munkálatok közé az idézett törvény szempontjából a mezõ- és erdõgazdasági munkálatok, valamint a visszabálozási munkálatok közül a nem szorosan vett építkezések — például a földkiemelési, földmozgósítási, föltésépítési, kotvási, rözse és kóhányási stb. munkálatok. E munkálatokhoz szükséges iparcikkek azonban az ipari szükségletek közé tartoznak s így az idézett törvény, illetve a jelen utasítás hatálya alá esnek.

3. §.

A magyar szent korona országainak ipara révén fedezik ipari szükségleteiket és ipari munkálataikat az idézett törvényszakasz értelmében: az országgyûlés két háza, az összes m. kir. állami hatóságok, hivatalok, intézetek, intézmények, állami alapok, alapítványok, az állam által kezelt közalapítványok (vallásalap, tanulmányi alap, egyetemi alap és mások), az állam mezõgazdasági, erdészeti, bányászati, ipari, kereskedelmi, közlekedési és egyéb vállalatai, az állam által segélyezett intézetek és intézmények, az összes magyarországi törvényhatóságok (vármegyék és törvényhatósági joggal felruházott városok), a rendezett tanácsú városok, a nagy- és kisközségek, a törvényhatósági, városi és községi hatóságok, hivatalok, intézetek, intézmények, alapok, alapítványok, a törvényhatóság, város, község, mezõgazdasági, erdészeti, bányászati, ipari, kereskedelmi, közlekedési és egyéb köointézmény jellegével bíró vállalatai (gyárak, közmûvek, pl. gázgyár, jégmûvek, villamos világítási telep, közvágóhid, vízvezeték stb.), a törvényhatóságok, városok, községek által segélyezett intézetek és intézmények, a m. kir. vasuti és hajózási fõfelügyelõség felügyelete és ellenõrzése alatt álló összes hazai közlekedési vállalatok, ezenkívül szerzõdések, illetve a tengeri szabadhajózásról szóló 1907. VI. t.-cikk alapján az állam által segélyezett vagy támogatott és egyéb tengerhajózási vállalatok.

4. §.

Az állam, törvényhatóság és község által segélyezett intézetek és intézmények közé sorozandók egybeek közt a nevezettek részérõl segélyt élvezõ tan- és nevelõintézetek, kórházak, ménházak, gyermekmenhelyek, dolog-, árva-, szegényházak s hasonló jótékony intézetek is.

5. §.

A közforgalomra berendezett közlekedési vállalatok közül az ugynevezett közös vasuti és hajózási vállalatok csakis a magyar szent korona országai területén lévõ vonalaik ipari szükségleteit és ipari munkálatait tartoznak a magyar szent korona országainak ipara révén fedezni.

6. §.

Mindazon esetekben, hol a jelen utasításban, „szállítások”-ról vagy „munkálatok”-ról van szó, azok alatt a 2. §-ban körülírt ipari szükségletek szállítás és az ugyanott körülírt ipari munkálatok értendők. Ahol „munkálatok”-ról van szó, azok alatt mindenkor a velük kapcsolatos szállítások is értendők.

II. FEJEZET.

A hazai ipar fogalma.

7. §.

„Hazai ipar révén” fedeztettek tekintendő valamely ipari szállítás vagy munkálat akkor, ha az iparcikket vagy munkálatot a magyar szent korona országai területén működő gyár, ipartelep (műhely) vagy vállalat (alkalmi egyesülés) teljesen (L. 8. §. B. f. és C. a) pont) a magyar állam területén készítette, illetve teljesítette.

A hazai származás megítélésénél tehát nem a beszerzés (vásárlás), illetve teljesítés helye, hanem mindenkor azon gyár, ipartelep, ipari műhely, vállalat (alkalmi egyesülés) telephelye mérvadó, mely a kérdéses cikket — ha ez egyáltalán lehetséges — hazai termésvagy gyártású anyagokból hazai és pedig első sorban magyar honos műszaki és munkaerők alkalmazása mellett előállította, vagy a munkálatot hazai és pedig első sorban magyar-honos műszaki és munkaerők alkalmazása mellett — lehetőleg hazai termésvagy gyártású anyagok felhasználásával teljesítette (L. 8. §. 10—14. §§.)

(Folyt. köv.)

Hírek.

— A Semsey családról. Most hogy a királyi Semsey László grófi rangra emelte, nem érdektelen ezen ősrégi család múltjáról néhány szót szólni.

A Semsey család ősi hazája Misnia volt, de Magyarországon már a királyság első századaiban előfordul. Első ismert őse Frank volt, aki a XIII. század vége felé, 1280 körül, élt. Franknak fia, Tamás, 1318-tól 1322-ig Szepesvár várnagya és Szepesmegye alispánja volt, tőle megszakítás nélkül vezethető le a család nemzedékrendje. A család nevét az Abaujmegyében fekvő Semse helységtől vette, amely korán juthatott birtokába és amely ma is az új gróf kezén van.

A családmár a XIV—XV. századokban előkelő szerepet játszott. Anyira hatalmas és tekintélyes volt, hogy Zsigmond király 1397-ben Semsey János (de Semse) részére a jus gladii-t adományozta. Ugyancsak Zsigmond királytól nyerte a család 1401-ben cimeres levelet is, az imént említett János személyében. A család ősrégi eredetét a cimeres levél külön is kiemeli.

Bizonyítja a család előkelőségét a főrangú családokba történt gyakori beházasodása is. Az Almásy, Csáky, Szirmay, Sztáray grófok, Dóry, Fiáth, Ghilányi, Révay bárók, mind rokonságnak vannak vele; A most grófi rangra emelt Semsey Lászlónak neje Dessewffy Rolla grófnő.

Ellenőrzési szemlék az 1907. évben nem tartatnak. A m. kir. honvédelmi Miniszter Ur ó

Nagyméltóságának folyó évi augusztus hó 1-én kelt 7869. eln. számu körrendelete alapján értesítettnek az összes tartalékos katonának és népfelkelők, hogy a nem tényleges állományu legénység ellenőrzési szemléi, valamint a népfelkelés időszakai jelentkezései a folyó évben nem tartatnak meg. A tisztí jelentkezések azonban az eddigi módon a folyó évben is teljesítendők. Debreczen, 1907. évi augusztus hó 22. A városi Tanács katonai és illetőségi ügyosztálya.

— A gazdasági akadémia köréből. A földművelésügyi miniszter Kerpely Kálmánt, a debreczeni gazdasági akadémia tanárát megbizta a magyar-óvári gazdasági akadémia vezetésével.

— Kecskemét a drágaság ellen. Kecskemét város egymásután állítja fela jobbnál jobb intézményeket és igyekszik megvédeni a szegényebb lakoságot a mindinkább emelkedő drágasággal szemben. A tanács ugyanis javasolja a közgyűlésnek a hatósági fa- és szénpraktár, valamint a hatósági mészárszék felállítását. A közgyűlés a hangulattól ítélve, mindhárom javaslatot magává fogja tenni és így Kecskemét lakossága nem lesz kitéve a télen a fa- és szénuzorának.

— A debreczeni ref. főiskola tanévnyitói ünnepély 1907 szeptember 9-én lesz. Az ünnepély sorrendje a következő: Istentisztelet a nagytemplomban; kezdődik d. é. 9 órakor. Inna, Vebertől. Főiskolai énekar. Fennálló ének. 37. dicséret. 1. vers. Gyülekezeti ének. 37. dicséret. 2., 3. vers. Imádság. Mondja: Csiky Lajos főiskolai felkész. 3. dicséret. 2. vers a LXV. zsoltsár daltamára. Férfikarát átirta: id. Sz. Nagy Károly. Gyülekezeti ének: 179. dicséret. 10. vers. — Tanévnyitói ünnepély a főiskola díszteremben az istentisztelet után. Fohász: Oláh Károlytól. Főiskolai énekar. Egyházközségi elnökség, hatóságok és a tanárok üdvözlése. Rectori székfoglaló értekezés. Tartja Erőss Lajos az évi akadémiai igazgató. Hazánk: Töröktől. Főiskolai énekar.

— Arany János szobrának leplezése. Nagyszalon-tán folyó hó 15-én leplezik le Arany Jánosnak szobrát nagy ünnepségek között. Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődik az Arany-élmúzeum előtt levő téren. Sorrendje a következő: Szózat, a városi dalárda vezetése mellett éneklő a közönség. Megnyitói beszéd, tartja Széll Kálmán, az egyesület elnöke. Ünnepi beszéd, tartja Szalay Imre, az egyesület védnöke. Dalok Arany Jánostól, előadja a városi dalárda. A testületek, egyesületek képviselőinek üdvözlő beszédei. A szobor megkoszorúzása. Himnusz, a városi dalárda vezetése mellett éneklő a közönség. Délután egy órakor társas ebéd lesz a vasuti vendéglő helyiségeiben. A nagyszalonai Arany-élműegyesület mindent elkövet, hogy a szoborleplezési ünnepély minél fenyesebben sikerüljön.

— A mérték-hitelesítő eljárás revíziója. A mérték-hitelesítésről szóló törvény és a törvényen alapuló miniszteri rendelet igen hiányos intézkedéseket tartalmaznak arról, hogy a hitelesítő eljárás alá bocsátandó mérőeszközök milyen szerkezetűek legyenek. A kereskedelemügyi miniszter most, mielőtt meg a mérték-hitelesítő eljárásról ebben az évben alkotott új törvény életbe lépne, meg akarja állapítani, hogy milyen fajta és szerkezetű mérőeszközök voltak eddig hitelesítő kénszerre utvalva. Éppen azért most utasította az ország összes kereskedelmi és iparkamaráit, hogy szőltsák föl mindazokat az iparosokat

és kereskedőket, akik hossz- és súly-mértékek, gázorák, köolajmérők, erométerek stb. forgalomba hozatalával foglalkoznak, hogy ezeket a hitelesítő kémszszér alá eső mértékeket a budapesti állami központi mértékHITELESÍTŐ bizottságnál legkésőbb október 26-ig mutassák be. Azokkal szemben, akik a rendelkeznek a kifizető határideig' eleget nem tesznek, külön intézkedésekkel lépnek föl és ebben az esetben a vizsgálat költségei a mulasztókat fogják terhelni.

— **Ahol boldogság Justiciát és szolgáit.** Brazíliában azok a legboldogabbak, akik Justiciát és a közigazgatást szeretik. A brazíliai képviselőházban közölték, hogy Acre kerületben az összes békebírák és rendőrbírók otthagyták hivatalukat, anélkül, hogy szabadságot kértek vagy kaptak volna. Az egyik államügyész kéjtáaszt tett, a másik vendéglőt nyitott — mellekéreséből. A rendőrség körében is díszes állapotok vannak. Egy közrendőr, amiért három hétig jól viselte magát, rendőrhadnagygyá léptették elő.

— **Bírói tévedés a 18. században.** A multkori s z e d e g i esetből kifolyólag talán nem lesz érdeketlen az alább történet. A toulouse-i bíróság 1762-ben a vallási rajongók vándjára kerékbetörsre ítélt egy odaváló kereskedőt. Az ítélet végrehajtása után Voltaire behízonnyította, hogy a szerencsédent teljesen ártatlanul végeztek ki. Az ítélet megsemmisítették, a kereskedő hátrahagyott családját gazdagon kárpótolták, az ítéletet azonban ez már nem támaszthatta föl. Midőn Voltaire a párisi parlament elnökével találkozott, szóba hozta előtte a bírói tévedést, mely akkoriban egész Európát fölzigzatta. »Hogyan hozhatott a toulouse-i bíróság ilyen ostoba ítéletet?« kérdezte az elnököt, aki mentegette a bírakat s többek között azt felelte: »A lónak negy lába van, mégis megbötlük.« «Jó, jó, vágott vissza Voltaire, de hogy egyszerre egy egész istálló megbötlük, az mégis csak sok!«

A nagyerdei fürdő. Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kúrára messze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógymódot épp ugy használhatják a Nagyerdőn, hol a vizgyógymód minden modern eszköze, a fürdőbérőli elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérőli Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével és oly olcsó áron kúrálthatja magát mindenki, mint sehöl a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsek-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatoságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknel eredménnyel alkalmazhatjuk. — A nagyerdői hidegvizgyógyintézet modern és célszerű berendezése, felkvése és kitünő puha víz fölötté alkalmas tényezők a vizkúrának sikeres használatára. Fővárosi szakértői szemelezt végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdői hidegvizgyógyintézetben.

12.846.
1907. sz.

Hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a város házipénztárának és az általa kezelt alapok s alapítványoknak 1908. évre egybeállított költségelőirányzata a város számvevői hivatalában 1907. évi szeptember hó 1. napjával kezdődő 15 napi közzsemlekre kitétetett.

Miről a város adózó lakossága oly figyelmeztetés mellett értesítettik, hogy ezen előírányzati munkálat a városi számvevői hivatalában a hivata-

los órák alatt megtekinthető, és az ellene irányuló esetleges észrevételek akár írásban, akár előszóval a közgyűlését megelőző öt nappal Debreczen város Tanácsához beadhatók.

Debreczen, 1907. augusztus hó 26-án.

A városi tanács.

13.188—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a debreczeni 9216. sz. tjkvben A + 21. 177., 181. sorsz. alatt foglalt 6290 hrsz., 2 hold 700 □-öl 6286 hrsz., 2 hold 1300 □-öl és 6289 hrsz. 3 hold 1050 □-öl területű Árok-utcai iskola és óvoda telke utáni ondóli földeknek az 1907. évi okt. hó 1-től 1908. okt. hó 1-ig terjedő egy évre leendő haszonbérbe adása biztosítása céljából nyilvános árverést rendel el.

Az árverés f. évi szeptember hó 12-én d. e. 9 órakor fog megtartatni a városház közgyűlési termében.

Az árverelési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1907. évi szept hó 2-án.

A városi tanács.

Olesó kölcsön!

A mai nagy pénzdrágaságban, mikor a takarékpénztárak, bankok és szövetkezetek kölcsönt vagy egyáltalában nem, vagy csak igen nagy kamatra tudnak adni:

~ a legolcsóbb kölcsönt ~

Debreczen sz. kir. város Árvaszékénél lehet kapni a Gyámpénztáról.

A gyámpénztárnak egy millió korona kölcsönadható pénze van. Kölcsönt az Árvaszék ad házakra és földbirtokra a becsérték egy harmad részéig 6% kamatra, amely kamaton túl semmiféle kezelési vagy más jutalékot nem kell fizetni.

Felvilágosítást díjtalanul ad dr. Dóczy Emil árvaszéki ügyész. Piac-utca 7. sz. a. irodájában.

12.756/1907.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a debreczeni 29.216 sztkvben. A + 198, 199, 200 sorszám s 5652 b—1/a—1/a, 5652 a—2 s 5652 a—1 hrsz. alatt foglalt 575 négyszögöl területű Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező ingatlanok (Homokkert) eladásra céljából a bizottsági közgyűlésnek 301/15,738—1905. sz. a. hozott a befügyminiszter ur által 4474—II/b 1906. sz. alatt jóváhagyott határozata alapján nyilvános árverést rendelt el.

Az árverés f. é. szeptember 24-én délelőltől 10 órakor fog megtartatni a városház nagy tanács-termében.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a városi számvevői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907. szeptember hó 5-ikén.

A városi tanács.

12,484/1907.

Árverési hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a város tulajdonát képező s a sintértelep hátamögötti homokhordásos földnek az 1907. évi október hó 1-től 1913. évi október hó 1-ig terjedő hat évre bérbeadására nyilvános árverést rendel el.

Az árverés f. é. szeptember hó 24-én d. e. 10 órákor fog megtartatni a városház nagy tanács-teremben.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a város számvevői hivatalában megtekinthetők. Debreczen, 1907 szeptember hó 5-én.

Városi tanács.

DEBRECZEN SZ. KIR. VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL.

3787.
1907. elm.

Hirdetemény.

Az 1886. t. cz. 25. §-a alapján közhírré teszem, hogy Debreczen sz. kir. város legtöbb adót fizetőinek kimutatását, melyből az 1908. évre érvényes névjegyzék fog össze állíttatni, a városi adóügyszóltály elkészítette és az a metálnál szükséges felszólamlások megtehetése végett a polgármesteri hivatalban a folyó évi szeptember hó 4-ik napjától kezdődőleg 8 napi közzemlére ki-téteett.

Debreczen, 1907 szeptember 2.

Kovács József s. k.
polgármester.

12,492.
1907. sz.

Árverési hirdetemény.

13,181.
1907. sz.

Árverési hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a város tulajdonát tevő „Postakert” melletti 18 h. 1038 □-ól területű földnek haszonbérbe adása biztosítása céljából nyilvános árverést rendel el.

Az árverés folyó évi szeptember hó 12-én délelőtt 9 órákor fog megtartatni, a városháza nagytanács-teremben.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a városi számvevőség-nél megtekinthetők.

Debreczen, 1907 szeptember 2.

A városi tanács.

12,942/1907.

Árverési hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a Debreczen pusztá' elepi 22. sz. tjkvben A + 16 sz. s 194/a hrsz. alatt foglalt. Pipa-gödörök elnevezésű 13 hold 1215 négyszögöl területű s Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező ingatlanok eladása céljából a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 27915,894—1906. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter ur által 3518—III/b—1907. sz. alatt jóváhagyott határozata alapján nyilvános árverést rendel el.

Az árverés f. é. szept. 24-én d. e. 10 órákor fog megtartatni a városház nagy tanács-teremben.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a város számvevői hivatalában megtekinthetők. Debreczen, 1907 szeptember hó 5-én.

Városi tanács.

397.
1907. sz.

Árverési hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező Nagycsere erdőségben levő több mint 19,000 darab magfának nyilvános árverésen eladás a városi Tanács által elrendeltétvén, ezen árverés megtartására 1907. év október hó 4-dik napjának d. e. 10 órája a Városház nagytanács-teremben tüze-tik ki s arra venni szándéko-zók azon figyelme-zetessel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a városi számvevőség-nél hétköznapokon 9 órától 12 óráig megtekinthetők.

Debreczen, 1907. augusztus hó 22-én.

A városi tanács.

10822—1907. sz.

Árverési hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező s a debreczeni 9216. sz. tjkvben A + 155 hrsz. alatt felvett 5685/I — 20/b. — 1/1 hrsz. ingatlanok:

1. az 5685/I—20/b—3/b—1/1—a	hárszámmal jelölt része	292	négyszögöl.
2. „ 5685/I—20/b—3/b—1/1—b	„ „ „	292	„ „
3. „ 5685/I—20/b—3/b—1/1—c	„ „ „	292	„ „
4. „ 5685/I—20/b—3/b—1/1—d	„ „ „	292	„ „
5. „ 5685/I—20/b—3/b—1/1—e	„ „ „	293	„ „

területtel; — továbbá az ugyanazon tjkvben A + 156. hrsz. 5685/I—20 b—3/b—1/2 hrsz. ingatlanok 5685/I—20/b—1/2—a helyrajzi számmal jelölt része 280 négyszögöl területtel a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 28015,962—1906. bkgy. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter által 1917/1907 III. fő sz. alatt jóváhagyott határozata folytán a folyó 1907 szeptember 12-ik napján a városháza közgyűlési termében tartandó nyilvános árverésen eladatik; mely árverésre az árverelni szándéko-zók azzal a megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvevői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907 július hó 25-én.

A városi tanács.